

Muistisairaanhoidon ihmisen edunvalvonta yhteistyönä -projekti 2013–2016 Sipoon projektiryhmän 8. kokous

Aika torstai 1.9.2016 klo 13.00–15.50

Paikka Palvelutalo Elsieen kabinetti (Jussaksentie 18K, Sipoo)

Läsnä Helena Räsänen, palvelujohtaja, ikääntyneiden palvelut, projektiryhmän puheenjohtaja (klo 13.15 alkaen)
Hans-Eric Christiansson, puheenjohtaja, Sibbo Svenska Pensionärsförening rf
Pii Grek-Stjernberg, kotihoidon ohjaaja, Pohjois-Sipoon kotihoito
Kaarlo Kuntsi, vanhusneuvoston puheenjohtaja
Paula Lappalainen, osastonhoitaja, akuutti- ja kuntoutusosasto
Antti Lemetyinen, toimintaterapeutti, Suvituuli, Suvikuja
Anders Mickos, johtava lääkäri
Mikaela Mickos, terveyskeskuslääkäri, Söderkullan terveysasema
Elisa Pitkänen, omaishoidon koordinaattori
Hanne Pyykönen, muistikoordinaattori, muistipoliklinikka
Elina Ravanne, ylitarkastaja, julkinen notaari, Itä-Uudenmaan maistraatti, Vantaan yksikkö
Marja Rosenberg, sairaanhoitaja, avovastaanotto
Jaana Sundvall, yleinen edunvalvoja, Itä-Uudenmaan oikeusaputoimisto, Porvoon toimipiste
Tuula Wackström, kotihoidon palvelupäällikkö
Aila Vatjus-Anttila, yhdistyksen tiedottaja, vanhusneuvoston jäsen, Sipoon eläkkeensaajat ry
Nina Weckman, palveluohjaaja, vanhusneuvoston sihteeri, ikääntyneiden palvelut
Henna Nikumaa, projektijohtaja, Suomen muistiasiantuntijat ry
Elina Koponen, projektikoordinaattori, Suomen muistiasiantuntijat ry, projektiryhmän sihteeri

Poissa Gitte Jensen, erityissosiaaliohjaaja
Markku Luukkanen, kotihoidon lääkäri
Gun Mannila, omaishoitaja
Veli-Matti Ponkala, palvelujohtaja, aikuissosiaalityö
Jens Weckström, etuuskäsittelijä, aikuissosiaalityö

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Projektiryhmän puheenjohtaja Helena Räsänen oli ilmoittanut myöhästytävänsä kokouksen alusta ja pyytänyt Henna Nikumaata toimimaan kokouksen puheenjohtajana. Henna Nikumaa toivotti läsnäolijat tervetulleeksi projektiryhmän viimeiseen kokoukseen. Asialista hyväksyttiin.

2. Edellisen kokouksen muistio

Edellisen kokouksen muistioon ei ollut huomautettavaa.

3. Projektin ajankohtaiset kuulumiset

Henna Nikumaa kertasi aluksi projektiryhmän tärkeän tehtävän ja projektin nettisivut. Rovaniemen ajankohtaisina kuulumisina hän kertoi, että paikallisen työryhmän kehittämä toimintaohje ohjaukseen ja neuvontaa on valmistunut. Se löytyy sähköisenä projektin nettisivuilta (www.muistiasiantuntijat.fi/edunvalvontahanke_Tuotokset -alasivu) ja on vapaasti hyödynnettävissä myös muissa kunnissa. Toimintaohjetta on myös painettu pieni näyte-erä, ja sovittiin, että projektityöntekijät lähettävät Sipooseen muutamia painettuja kappaleita. Lisäksi Nikumaa kertoi oikeudellisen ennakkoinnin oppaan kaikki odotukset ylittäneestä kysynnästä (jo 3. painos otettu) ja Terveystieteen viikkokirjeen viime keväänä julkaistuista Edunvalvonta ja Edunvalvontavaltuus -artikkeleista.

4. Projektin eteneminen Sipoossa

- työryhmien toimenpiteiden levittäminen ja juurruttaminen

Ohjauksen ja neuvonnan käytännöt -työryhmän osalta todettiin, että työryhmä on jo päättänyt toimintansa. Työryhmä on saanut päätökseen suunnitellut toimenpiteet ja saavuttanut tavoitteensa.

Oikeudellisen ennakkoinnin keinot -työryhmän vastuhenkilö Hanne Pyykönen kertoi, että työryhmä kokoontui viimeiseen tapaamiseensa elokuussa, ja tapaamisessa tehtiin hoitotahtolomakkeen saatteeseen edellisessä projektiryhmän kokouksessa sovittu lisäys siitä, että hoitotahtolomakkeesta on hyvä säilyttää yksi kopio itsellään. Lisäksi kirjoitettiin artikkeleita hoitotahtolomakkeesta kehittämisestä Sipoossa ehdolle Memo-lehteen sekä keskusteltiin hoitotahtolomakkeen levittämisestä ja sen ylläpidosta jatkossa.

Lääkärintoimintapohjan pilotointi ja lausunnon laatimisen käytännöt -työryhmän vastuhenkilö Anders Mickos kertoi, että työryhmän kehittämä Lääkärintoiminto kyvystä tehdä oikeustoimi -lausuntopohja on saatu valmiiksi, ja se tullaan julkaisemaan Terveystieteissä. Projektityöntekijät kertoivat, että lääkärintoimintolomakkeiden ylläpidosta jatkossa on sovittu seuraavaa: Lääkärintoiminto edunvalvonta-asiassa ja Lääkärintoiminto edunvalvontavaltuutuksen vahvistamista koskevassa asiassa -lomakkeiden ylläpidosta vastaa maistraattien ohjauksen ja kehittämisyksikkö (MOK) ja Lääkärintoiminto kyvystä tehdä oikeustoimi -lomakkeesta Suomen muistiasiantuntijat ry. Anders Mickos mainitsi, että Sipoo on mielellään tarvittaessa jatkossakin mukana ja voi osallistua sekä lomakkeiden päivitykseen että lääkärintoimintoa holhousasioissa koskevan STM:n määräyksen mahdolliseen uudistamiseen.

Edunvalvontaprosessin kuvaaminen -työryhmän vastuhenkilö Nina Weckman kertoi, että työryhmässä tehdyt prosessikaaviot edunvalvojan määrittämisestä ovat nyt valmiit ja löytyvät kunnan sisäisestä verkosta Sinetistä. Projektityöntekijät mainitsivat, että prosessikaaviot ja niiden hyödyntäminen on herättänyt kiinnostusta myös muualla, ja että valtakunnalliseen levittämiseen mahdollisesti palataan työryhmän kanssa sähköpostitse.

- arviointityöpajojen yhteenveto

Työryhmissä pidettiin viime keväänä arviointityöpajat, joissa työryhmät arvioivat kehittämistyön prosessia ja tuloksia Sipoossa sekä oman työryhmän työskentelyä tiettyjen arviointikysymysten avulla. Henna Nikumaa esitteli työryhmien toimittamista arviointityöpajojen muistiinpanoista tehdyn yhteenvedon (ks. kokousdiat 18-22). Anders Mickos kertoi, että hänen vetämänsä työryhmän arviointityöpajan muistiinpanot on vielä toimittamatta projektityöntekijöille, ja ne siten puuttuvat tämänhetkisestä yhteenvedosta. Heidän työryhmässä esille nousseet asiat olivat kuitenkin hyvin samantapaisia kuin muissa työryhmissä. Projektiryhmä nosti esille etenkin hyvien vetäjien merkityksen kehittämistyön onnistumiselle. Lisäksi Henna Nikumaa kertoi, että arviointityöpajojen antia on hyödynnetty työstettäessä toimintamallin kokonaisuutta ja etenkin siihen sisältyvää ”Toimintamalli käytössä Sipoossa – case Sipoo” -palasta. Lisäksi arviointitietoa hyödynnetään raportoitaessa projektista rahoittajalle.

- syväosaajien rooli ja tehtävät

Oikeudellisen ennakkoinnin ja edunvalvonnan syväosaajiksi on nimetty Nina Weckman, Hanne Pyykönen, Elisa Pitkänen, Gitte Jensen, Ingela Lindholm ja Antti Lemetyinen. Syväosaajat kokoontuivat yhdessä projektityöntekijöiden kanssa loppukeväästä työpajaan, jossa pohdittiin syväosaajien tehtäviä ja työstettiin niistä ehdotusta projektiryhmälle. Ehdotus syväosaajien tehtävistä oli lähetetty projektiryhmälle etukäteen tutustuttavaksi asialistan liitteenä.

Antti Lemetyinen alusti syväosaajien tehtävistä (ks. kokousdia 23). Hän kertoi, että tehtävien määrittelyssä lähdettiin siitä ajatuksesta, että jokaisella sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisella on perustiedot oikeudellisen ennakkoinnin keinoista ja edunvalvonnasta ja vastuu ohjauksesta ja neuvonnasta näissä kysymyksissä. Syväosaajat toimivat tarvittaessa konsultointitahoina esimerkiksi erityisen hankalissa kysymyksissä. Tällöin syväosaajien työmäärää pysyy kohtuullisena. Projektiryhmä oli tästä samaa mieltä ja totesi tärkeäksi, että myös jatkossa huolehditaan kaikkien työntekijöiden osaamisen ylläpitämisestä ja uusien työntekijöiden perehdyttämisestä näissä teemoissa. Ehdotus syväosaajien tehtävistä hyväksyttiin. Lisäksi keskusteltiin siitä, että syväosaajien nimet, yhteystiedot ja tehtävät laitetaan esille Sinettiin Oikeudellinen ennakointi -otsikon alle sekä lisäksi tiedotetaan lähiesimiehiä asiasta sähköpostitse. Sovittiin, että Nina Weckman hoitaa asian.

– Huoli puheeksi -koulutus

Kerrattiin, että Huoli puheeksi -koulutus järjestetään ma 31.10. ja ma 28.11. klo 12.30–16.00 palvelutalo Elsiessä. Koulutus on kaksiosainen ja osallistujille maksuton. Esimiehet ilmoittavat omasta yksiköstään tulevat osallistujat 21.10.2016 mennessä Elina Koposelle.

Keskusteltiin siitä, että koulutus on herättänyt kovasti kiinnostusta, mutta kaikkien työntekijöiden ei ole mahdollista samanaikaisesti irrottautua asiakastyöstä esim. kotihoidossa, ja tämä rajoittaa osallistujamäärää. Sovittiin, että jos osallistujamäärä näyttää vähäiseltä ilmoittautumisajan päättymisen lähestyessä, niin projektityöntekijät ilmoittavat siitä Helena Räsäselle, ja Helena välittää kutsun koulutukseen esim. seurakuntiin ja muille yhteistyökumppaneille.

– projekti päättyy 2016 lopussa, jatkon sovittujen raamien kertaus

Keskusteltiin siitä, kuinka tärkeää on kehitetyn hyvän ylläpitäminen, levittäminen ja edelleen vahvistaminen projektin päättymisen jälkeen, ja että tämä on jokaisen vastuulla. Todettiin, että hyviä esimerkkejä ovat eläkeläisjärjestöjen edustajat ja heidän aktiivisuutensa mm. oikeudellisen ennakkoinnin oppaan ja Sipoon työryhmän hoitotahtolomakkeen levittämisessä. Lisäksi on nimetty syväosaajat ja sovittu, että he kutsuvat koolle 1-2 vuodessa tai tarvittaessa yhteistyöryhmän, jossa on edustukset keskeisistä sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoista, maistraatin holhoustoimesta, yleisestä edunvalvonnasta, eläkeläis- ja potilasjärjestöistä sekä vanhusneuvostosta. Helena Räsänen nosti esille arvioinnin yhtenä yhteistyöryhmän tehtävänä. Lisäksi Kaarle Kuntsi mainitsi jo aiemmin esillä olleista aiheista ja tarpeista kehittämistyölle jatkossa, kuten esim. hyväksikäyttöön puuttuminen.

5. Oikeudellinen ennakointi ja edunvalvonta yhteistyönä -toimintamallin kuvaaminen

Henna Nikumaa kertasi, että projektin lopputuotoksena kuvataan projektissa kehitetty yhteistoiminnan malli. Toimintamalli kuvataan holhoustoimen, yleisen edunvalvonnan ja sosiaali- ja terveydenhuollon johdolle, esimiehille ja työntekijöille sekä 3. sektorin toimijoille. Kuvaus tehdään toimintamallin levittämistä ja käyttöönottoa varten projektikuntien ulkopuolella. Toimintamallista tehdään sekä painettu tiiseri/esite, jossa kuvataan toimintamallin ydin, että varsinainen laajempi julkaisu sähköisenä.

Nikumaa mainitsi, että toimintamallin kuvaaminen sisältää sekä kehittämistyön prosessin että kehitetyn toimintamallin kuvauksen. Kehittämistyön prosessin kuvausta käsiteltiin viime keväänä kuntien projektiryhmien ja valtakunnallisen ohjausryhmän kokouksissa, ja sen työstäminen on edennyt hyvin. Tässä kokouksessa keskityttiin kehittämistyön prosessin tuloksena syntyneen

toimintamallin kuvaukseen, ja projektiryhmälle oli lähetetty asialistan liitteenä kaksi luonnosta: toimintamallin kuvauksen sisältörunko ja ”Toimintamalli käytössä Sipoossa” -casekuvaus.

Projektiryhmä aloitti työskentelemällä Toimintamalli käytössä Sipoossa -tekstin parissa. Neljässä pienryhmässä käytiin läpi tekstiluonnosta, ja sitä täydennettiin, korjattiin, kommentoitiin ja vastattiin luonnoksessa olleisiin kysymyksiin. Pienryhmät kirjasivat huomionsa ylös ja kirjaukset toimitettiin projektityöntekijöille. Lisäksi pienryhmien keskustelut purettiin yhteisesti, ja projektityöntekijät kirjoittivat keskustelusta erilliset muistiinpanot. Näiden kirjausten pohjalta projektityöntekijät täydentävät ja jatkavat Sipoon casekuvauksen työstämistä, ja se tullaan lähettämään sähköpostitse projektiryhmälle vielä uudelleen kommentoitavaksi.

Tämän jälkeen keskusteltiin toimintamallin kuvauksen sisältörungosta ja erityisesti siitä, minkälaisella kuviolla toimintamallin ydin tulisi kuvata. Sisältörungossa oli kaksi alustavaa, raakilemaista ehdotusta infograafin pohjaksi, ja projektiryhmä kommentoi niitä ja teki uusia ehdotuksia. Keskusteltiin mm. siitä, että asiakkaan itsemääräämisoikeuden ja oman tahdon kuuleminen on kaikkein tärkeintä ja toiminnan ydin. Keskusteltiin asiakaskeskeisyydestä ja siitä, että toimijat ovat ensisijaisesti yhteistyössä asiakkaan kanssa ja sitten vasta keskenään. Seuraavaksi projektityöntekijät esittävät kuntien projektiryhmissä esille nousseet ajatukset projektin valtakunnalliselle ohjausryhmälle, ja tämän jälkeen työskentelyä jatketaan graafisen suunnittelijan kanssa. Toimintamallin kokonaisuuden kuvaukseen ja julkaisuun tullaan palaamaan sähköpostitse projektiryhmän kanssa.

Lisäksi Henna Nikumaa kertoi, että osaksi toimintamallin kuvausta on suunniteltu keskeisiltä toimijoilta autenttisia sitaatteja, jotka kertovat toimintamallin hyödyistä ja vaikutuksista. Sovittiin, että ajanpuutteen vuoksi sitaattityöskentelyyn palataan sähköpostitse. Projektityöntekijät laittavat projektiryhmän jäsenille viestin, jossa pyytävät jokaista kirjoittamaan omalla nimellään muutaman lausahduksen niistä konkreettisista hyödyistä, joita on kokenut projektissa tehdystä kehittämistyöstä olleen.

6. Projektin päätöstilaisuudet Sipoossa, Rovaniemellä, Kuopiossa, Tampereella, Turussa

- osallistuminen Kuopioon, Tampereelle, Turkuun

Osana projektin tulosten valtakunnallista levittämistä toteutetaan Oikeudellinen ennakointi ja edunvalvonta yhteistyönä -tilaisuudet Kuopiossa, Turussa ja Tampereella 1.-3.11.2016 (ks. ohjelma kokousdiasta 35). Kerrattiin, että aiemmin sovitusti Sipoon edustajina koko kiertueelle lähtevät Aila Vatjus-Anttila, Hans-Eric Christiansson ja Elina Ravanne. Lisäksi Antti Lemetyinen on mukana Kuopiossa 1.11., Hanne Pyykönen Tampereella 2.11. ja Anders Mickos Turussa 3.11. Lähtijöiden kanssa sovitaan sähköpostitse tilaisuuksien toteutuksesta (roolit, tehtävät, valmistautuminen) ja käytännön järjestelyistä.

Lisäksi Helena Räsänen osallistuu projektin päätöstilaisuuteen Rovaniemellä 11.11.2016.

- projektin päätöstilaisuus 23.11.2016 Sipoossa

Kerrattiin, että projektin päätöstilaisuus on keskiviikkona 23.11.2016 klo 13–16 Söderkullan kartanossa. Tilaisuus alkaa lounaalla, ja sen jälkeen esiintyy improryhmä Kolina. Sovittiin, että projektityöntekijät lähettävät vielä erillisen kutsuviestin projekti- ja työryhmien jäsenille ja keräävät ilmoittautumiset.

7. Muut asiat

Henna Nikumaa kertoi, että hän suorittaa jatko-opintoja Helsingin yliopiston valtiotieteellisessä tiedekunnassa ja on tekemässä väitöskirjaa muistisairaan ihmisen oikeudellisen toimintakyvyn tukemisesta. Hän halusi kertoa projektiryhmälle tiedoksi, että tulee lähestymään solmukohtakartoitushaastatteluihin osallistuneita ja pyytää suostumusta saada käyttää ryhmähaastatteluja aineistona väitöstutkimuksessaan. Lisäksi hän kysyi projektiryhmän lupaa käyttää ryhmähaastatteluista tehtyjä tiivistelmiä ja yhteenvetoja aineistonaan, ja projektiryhmä antoi tähän luvan.

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.50.